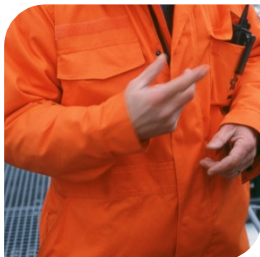
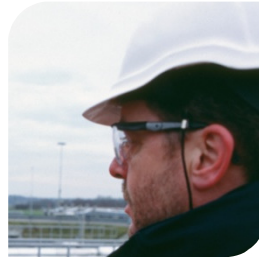

NAM Aardgas+

Martin de Boer, projectleider
Henk Heeringa, communicatieadviseur

Dinsdag 3 februari 2015

Agenda

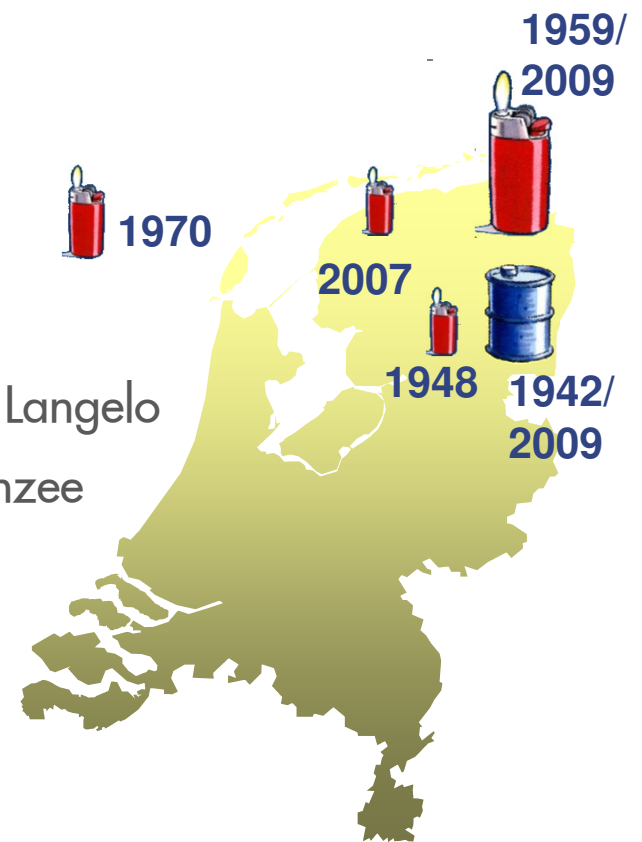

- Wie is NAM
- Introductie in het Aardgas+ project
- Film
- Uitdagingen en (initiële) resultaten
- Vragen

NAM-mijlpalen

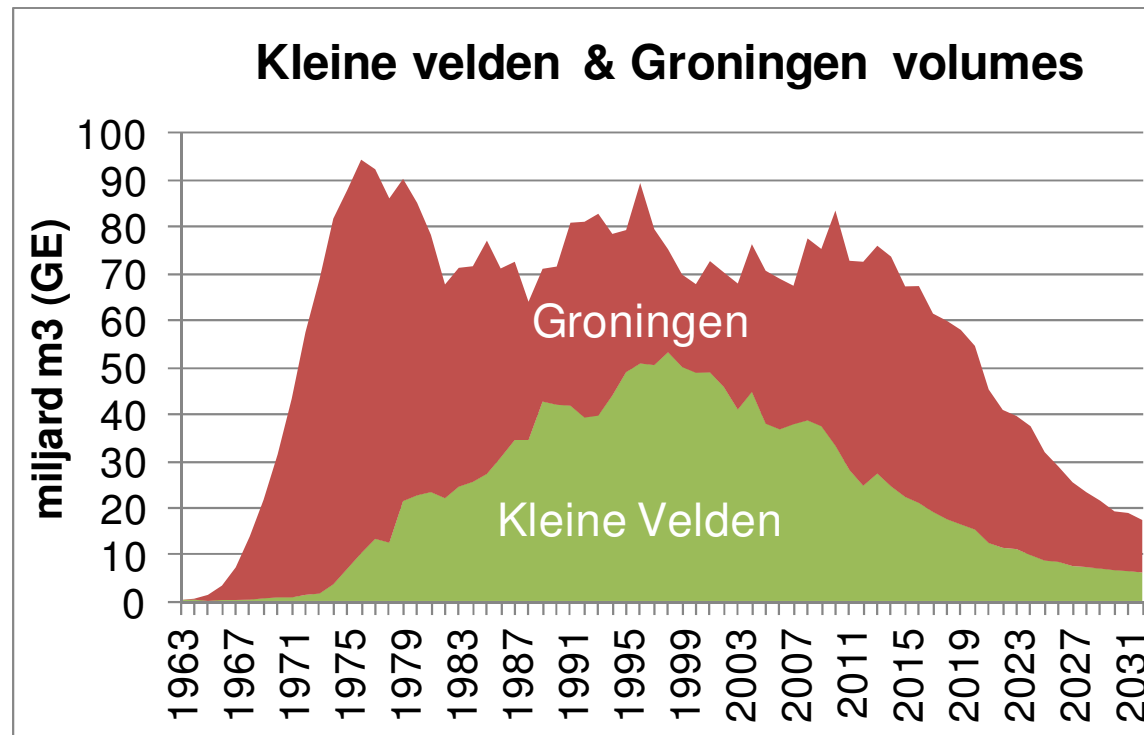

- 1942 ontdekking olieveld Schoonebeek
- **1947 NAM opgericht (Shell/Esso)**
- 1948 eerste gasvondst bij Coevorden
- 1959 ontdekking Groningen gasveld
- 1970 eerste offshore gas
- 1997 ondergrondse gasopslag Grijpskerk en Langelo
- 2007 start nieuwe gaswinning onder Waddenzee
- 2009 hernieuwde oliewinning schoonebeek
- 2009 50 jaar Groningen-gasveld
- 2011 opnieuw olie in Schoonebeek

RIJKSBELEID KLEINE VELDEN

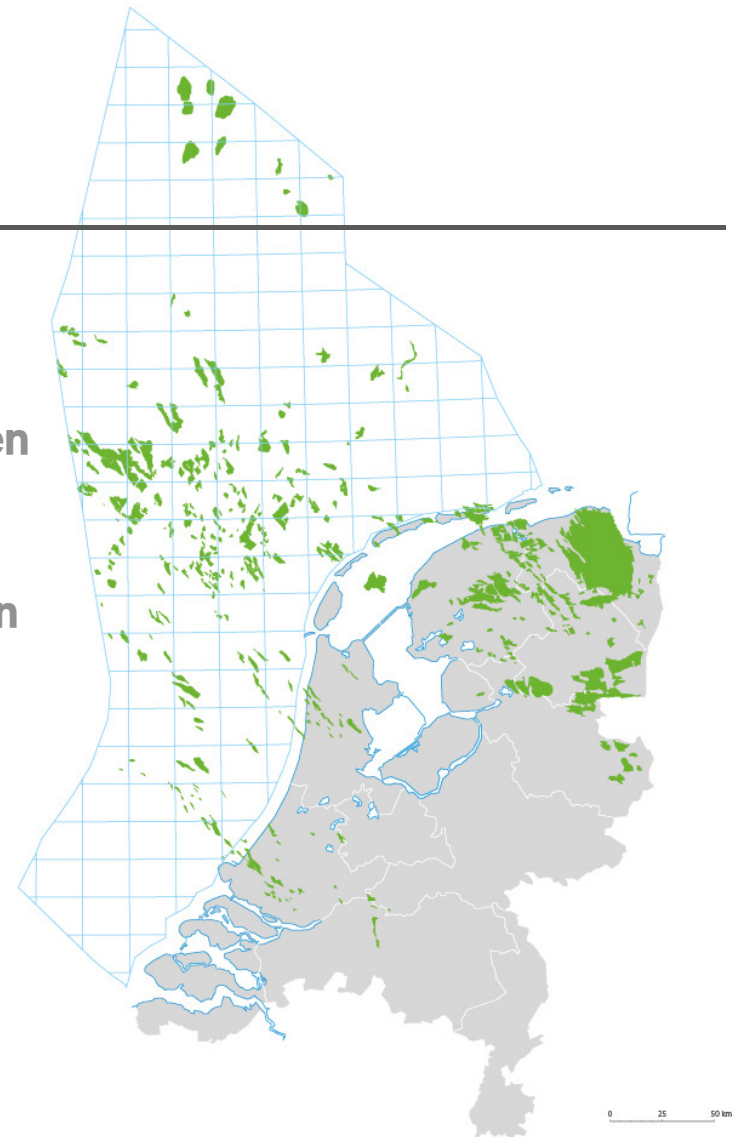
- In 1974 introduceerde de Nederlandse regering het kleineveldenbeleid.

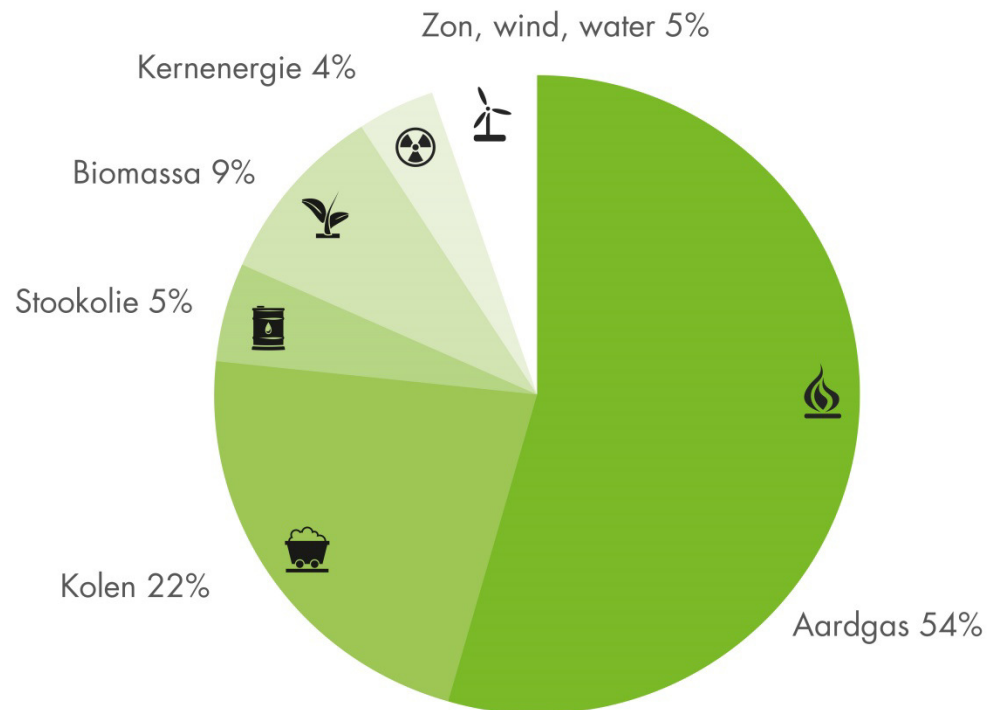
NAM in Nederland

- 1800 medewerkers
  - Meer dan 30.000 gas gerelateerde banen in Noord NL
  - meer dan 400 locaties in NL
  - verantwoordelijk voor ongeveer 75% van de Nederlandse aardgasproductie
-
- ca 2500 putten geboord in Nederland
-
- NAM wint gas uit 175 gasvelden in Nederland

WAAROM AARDGASWINNING?

Aardgas is belangrijkste energiebron in Nederland.

Bron: CBS 2013

De Wijk intro

- Ontdekking: 1949
- Productie: sinds 1954
- Initiële grootte van veld: 18 miljard m³ (155 x kleiner dan Gron.)
- Geproduceerd: >14,5 miljard m³ (70%)
- Einde productie: 2015 (gedachte @2009)

Waarom Aardgas+

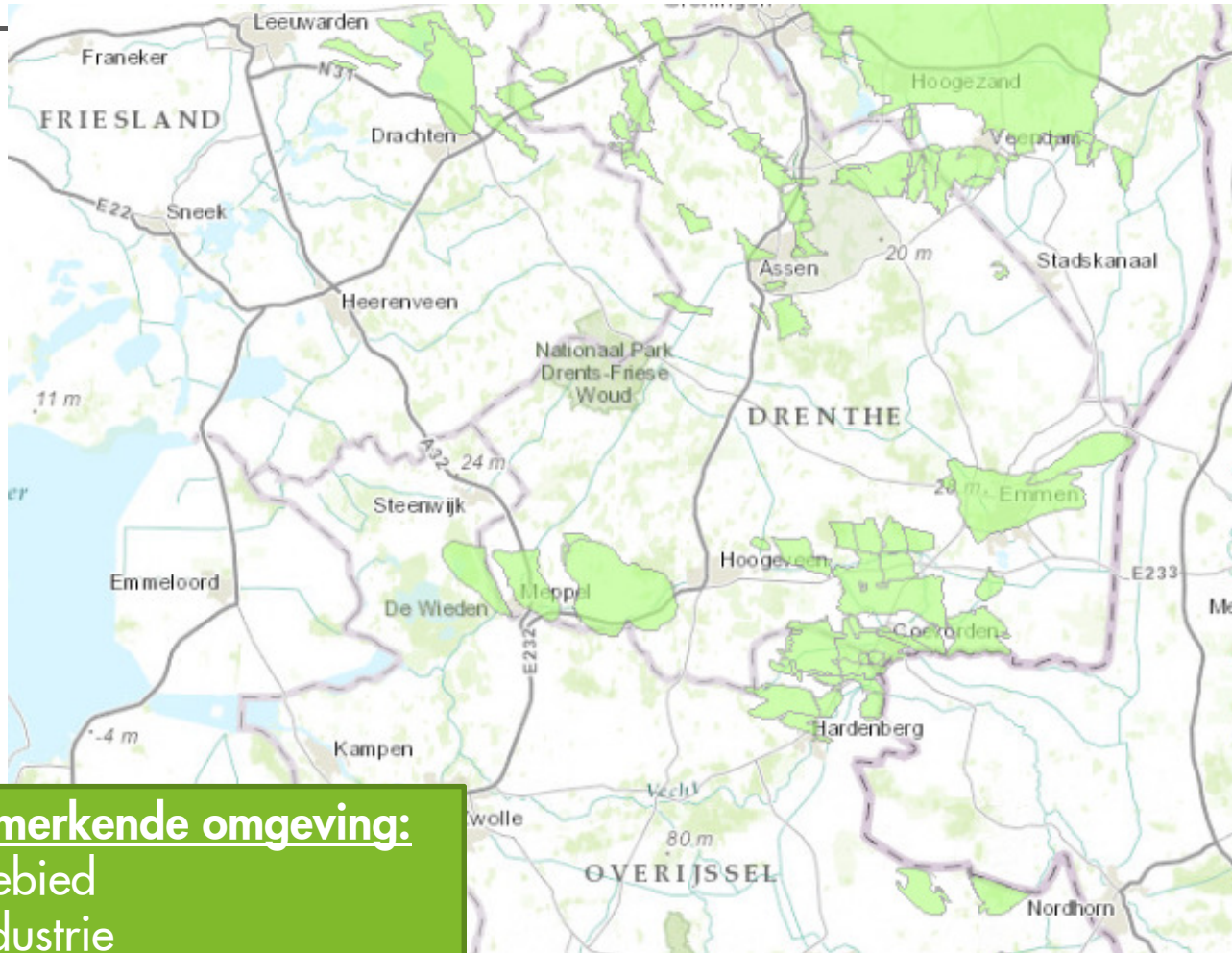
Dankzij het gebruik van stikstof kan zo'n 10% extra aardgas uit het De Wijk-gasveld worden gewonnen.

Voor het De Wijk-gasveld betekent dat twee miljard kuub extra aardgas.

Dat komt overeen met energie voor alle Drentse huishoudens, zes jaar lang.

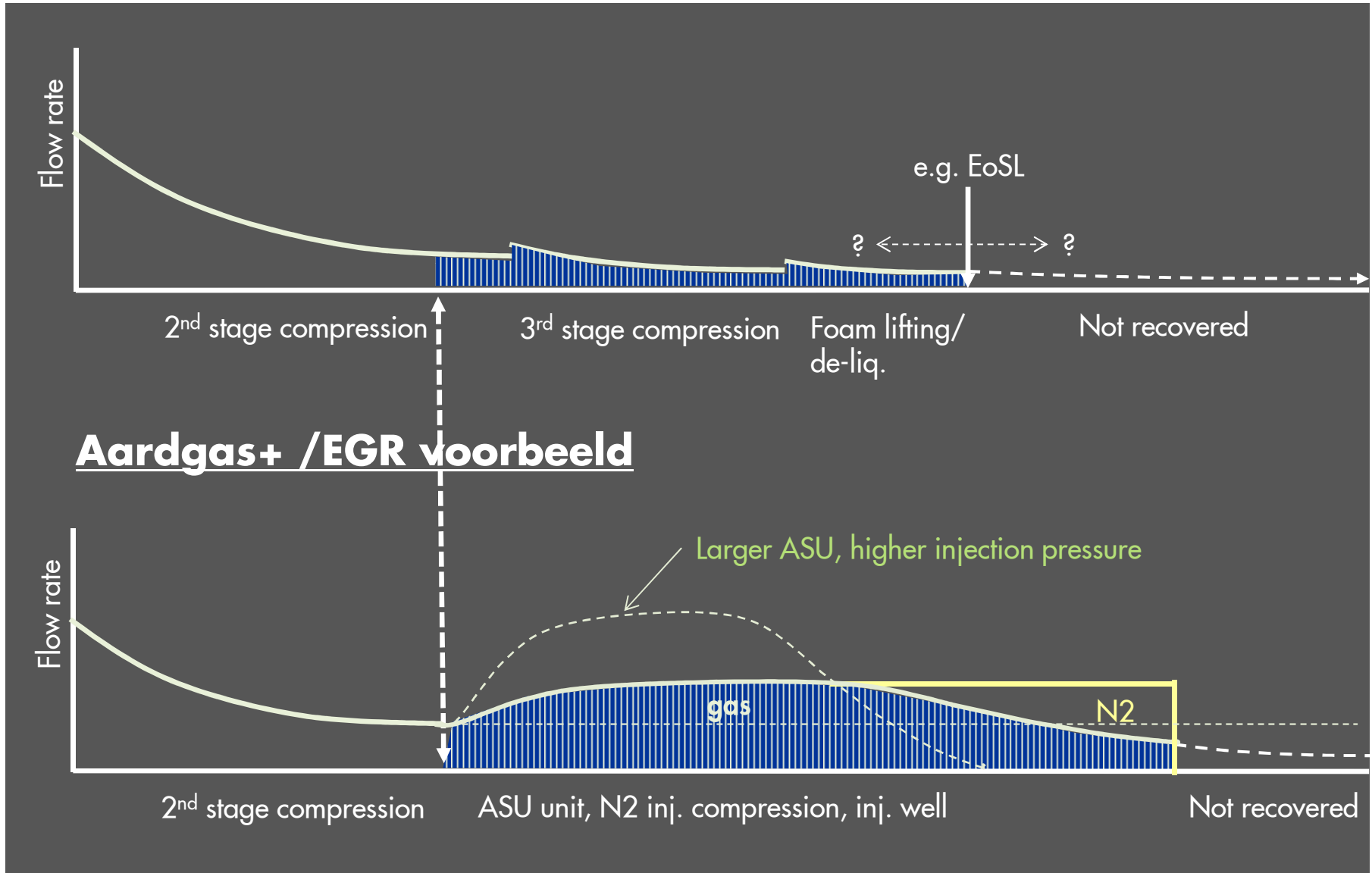
Ligging gasvelden in Zuid Drenthe

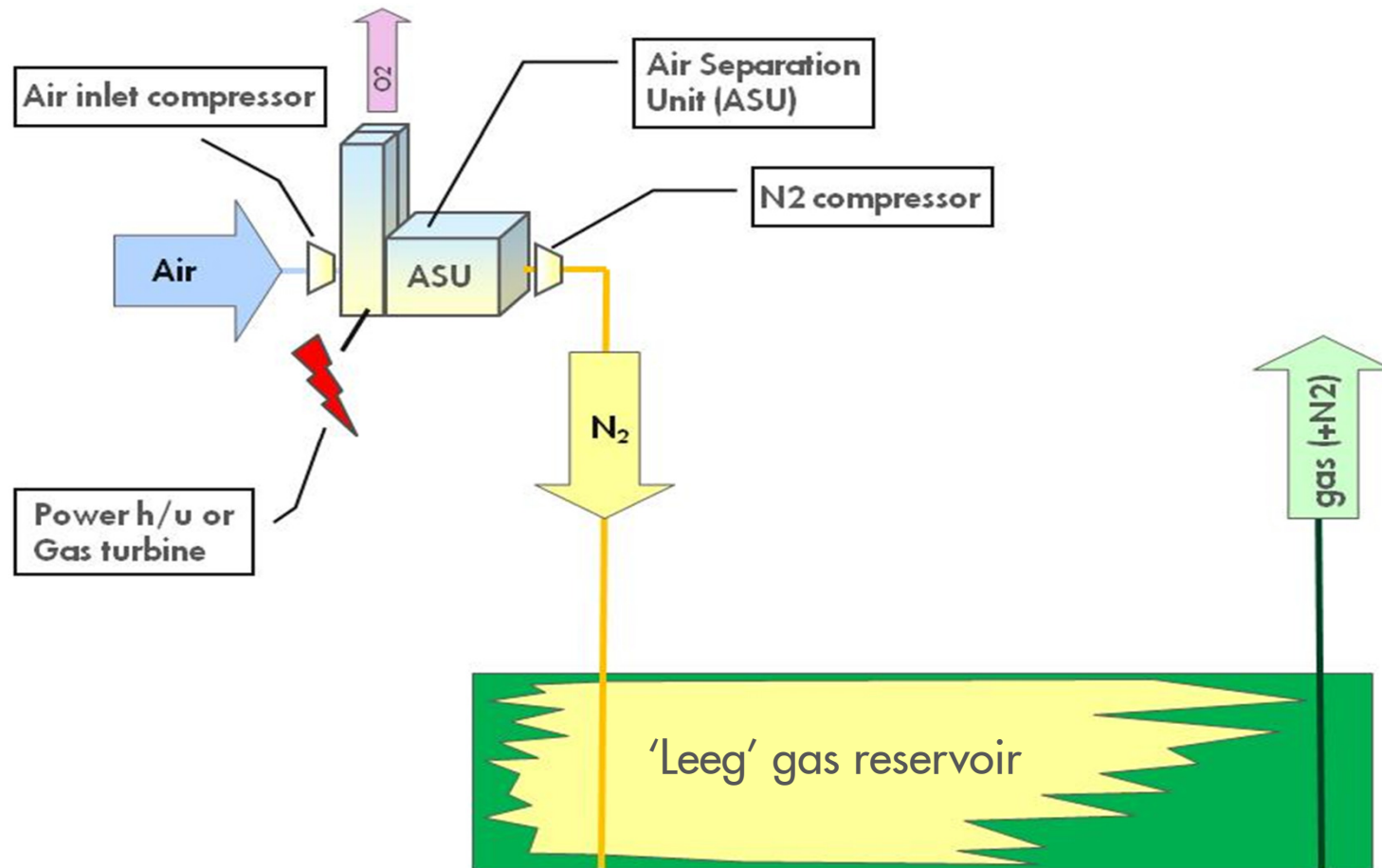
Typische kenmerkende omgeving:

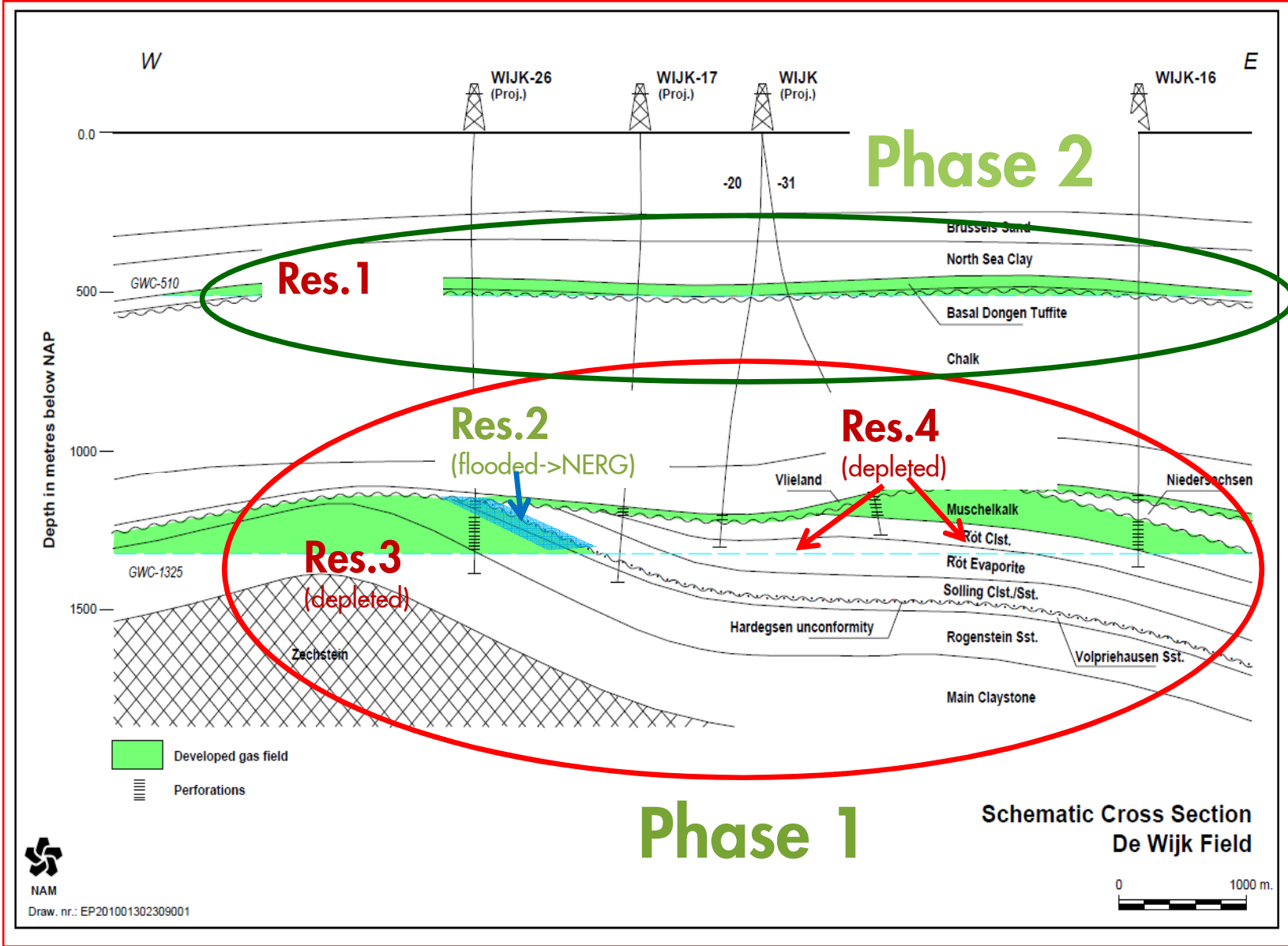
- Buiten gebied
- Geen industrie
- Meerdere campings
- Recreatief gebied

Typisch 'tail-end' productieprofiel

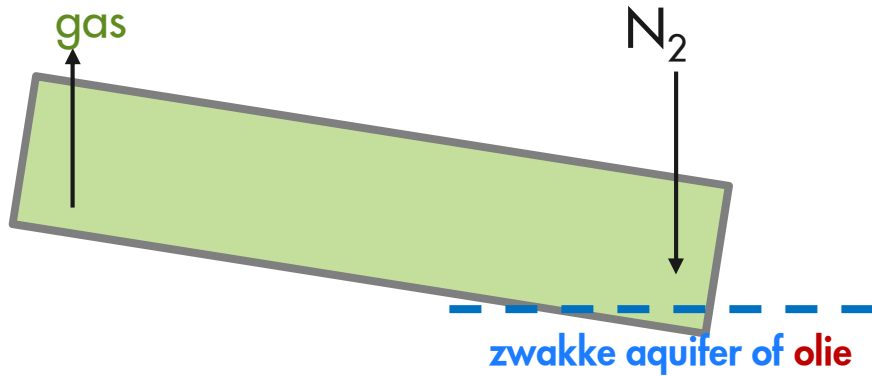

Process overzicht

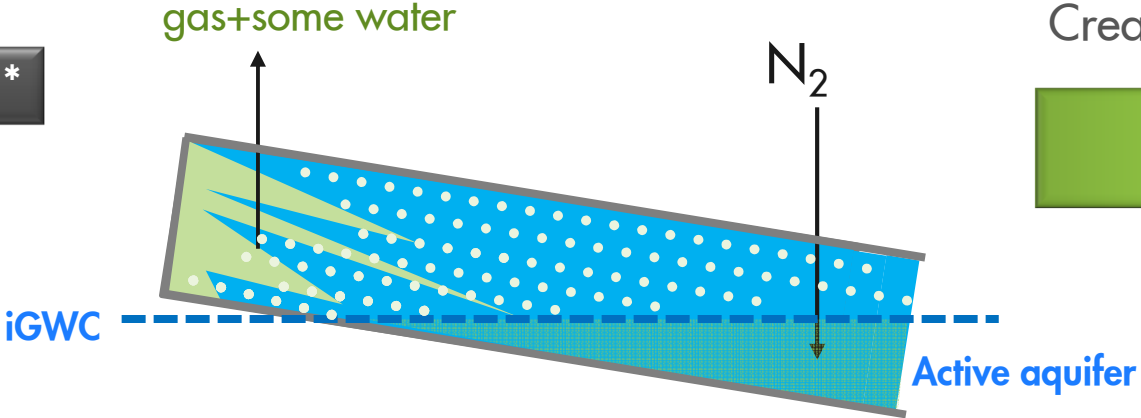
NADD*

Depleted gascap/gasfield

Bewezen in UGS

NERG**

Creation 2ndary gascap

Getest in De Wijk

* Gas reservoir: **NADD** (N₂ assisted depletion drive)
** Residual gas: **NERG** (N₂ enhanced residual gas)

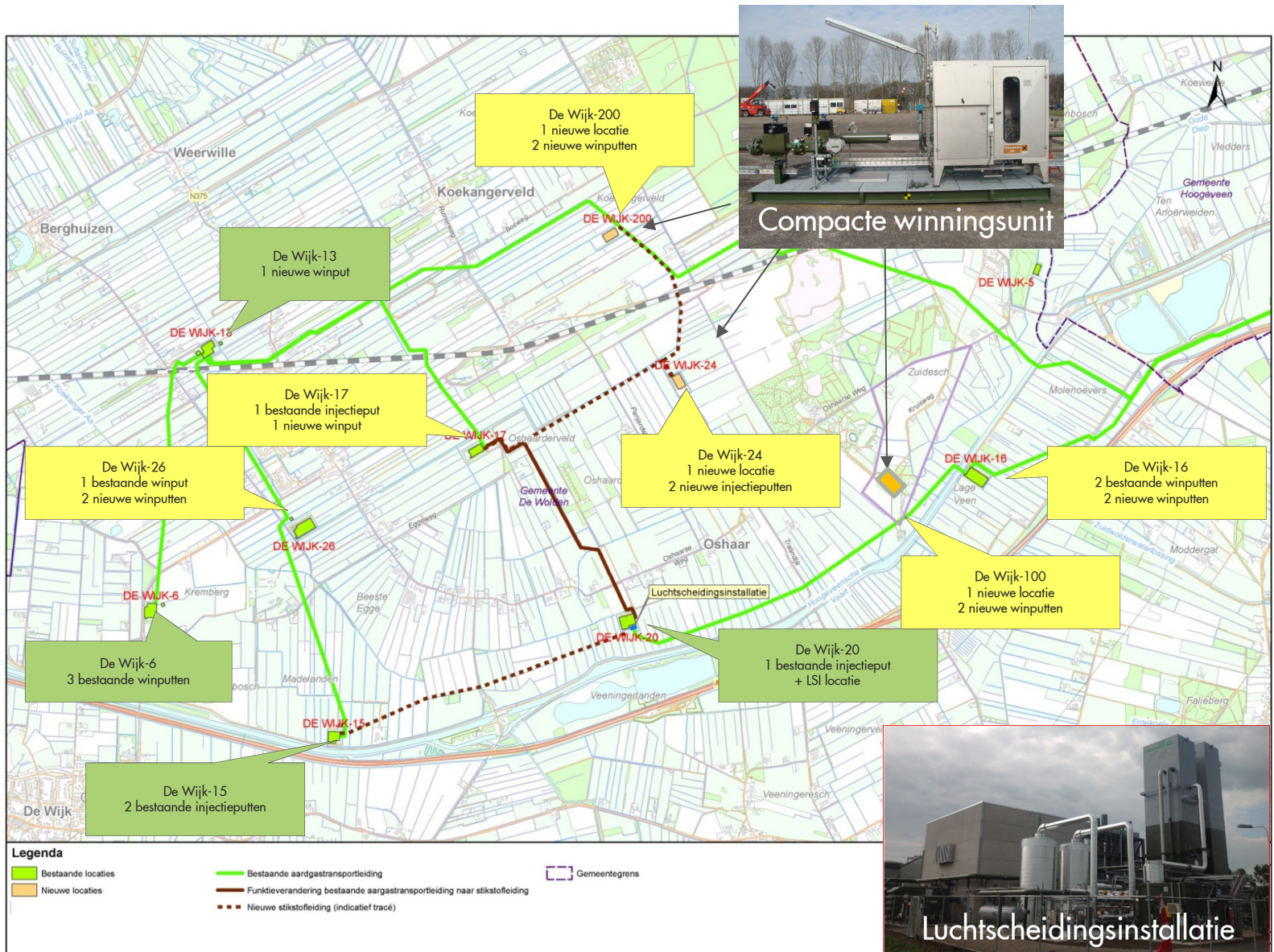
An aerial photograph of a natural gas processing plant. The plant features several large cylindrical storage tanks, a complex network of pipes, and a central processing building. To the right of the plant is a large, paved area that appears to be a sports field or a parking lot, with a few cars parked. The facility is surrounded by green fields and trees. In the background, there are more fields and a few buildings. The text 'AARDGAS+ FILM' is overlaid in large, green, outlined letters across the center of the image.

AARDGAS+ FILM

<http://www.nam.nl/nl/our-activities/natural-gas-de-wijk.html>

Project-overzicht

Productie-/ injectie-eenheid

Terugblik project

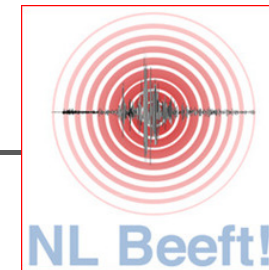

- Start communicatie 2009
- MER gerealiseerd 2010
- Augustus 2011 investeringsbesluit NAM
- November 2012 start van constructie
- Juli 2013 start injectie van stikstof
- Officiële opening 4 oktober 2013 – positieve media-aandacht (De Telegraaf / RTL)
- Nu 1,5 jaar in productie; eerste resultaten

Spanningsveld waarin we acteren

- Aardbevingen in Groningen
- Wereldwijde discussie over schalie/Fracking
- Weerstand tegen CO₂ opslag

SCHALIEGAS

LAAT MAAR ZITTEN

Postbus 1045
6801 SA Arnhem
www.loesje.nl

Loesje

Stakeholder management

- Rechtstreekse buren van de locaties

- Gemeente- en provincie bestuur

- Dorpsbelangen Koekange, Koekangerveld, Echten

- Ministerie van Economische zaken

- SodM (Staatstoezicht op de Mijnen)

- Gasunie

- GasTerra

- Waterschap

- Grondeigenaren en grondgebruikers

- Lokale campings

- Mer commissie

- Natuur en Milieufederatie Drenthe

- NAM aannemers

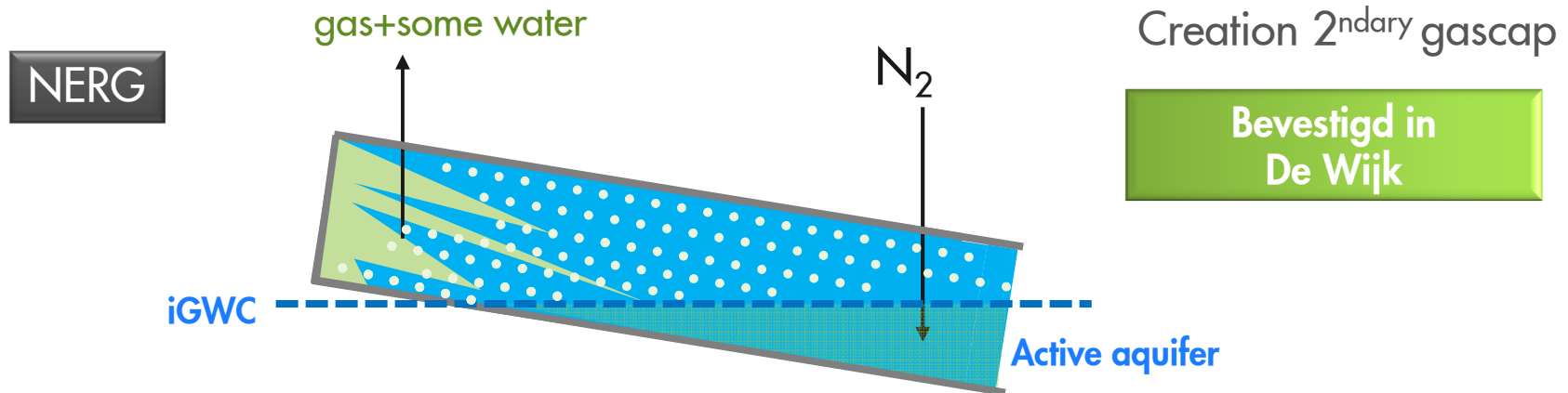

Staatstoezicht op de Mijnen:

Initiële resultaten

- Stilgevallen putten weer producerend
- Uitgewaterd reservoir weer tot leven gekomen.....

NAM